

רש"י ארבעה נדרים פרק שלישי נדרים ר"ג כג

עין משפט
גד מצוה

יב א מ"י פ"ז מהל' שטות לכתב יד סתם לאוין רמא עוש' יד' סתם רמא עוש' יב: [א] ע"י מ"י שם הכמות וככ"ז:

יג ב טו"ט שם ספיקו: יד ג מ"י פ"ב מהלכות נדרים הל"ד סתם לאוין רמא עוש' יד' סתם רמא עוש' א:

ואילו היה מתחרט על עיקר הגדר יאבד עקר מעניויו שהתענה אם היה תוהא על הרשאות לפיכך לא היה מתחרט: זיל לקילעך. ולכנסת ציבך וכדלמרינן קילעל דבי ריש גלותא: פתח פיתחא לנפשיה. לא שיתיר רב סמורה לעלמו דהא ק"ל לא יחל דברו הוא חינו' ומילא אלמא שאלא פתח שהיה יכול להיות נסיר בו: כל שהיה תפארת לעושיה. שהיה מולד עלמה משוכחת עד שהיא תפארת לאדם העושה אותה ותפארת לו מן האדם שהכל מקלסין אותו בזה והא רמא רב נחמן כלומר לא נדרתי על דעת שיכעוס רב נחמן שלא תהא דרך יסרה שאכעיס אותו וכי האי גוונא לא

מיקרי 'נולד' דשכיח ללידתה גברא רבה כרב נחמן על מי שגדר נדר חזק כל כך דתעשה דכל הני מיני: על דעתא דמטערי רבנן. והאי לאו טלד הוא דשכיח: (ב"י שרי הכי. כלומר מי שרי לפתוח פתח שהגדר מוכיח הפך מאותו פתח שהרי כל עיקר הגדר לא היה אלמא שאלס תעבור על דעתו תאכר בהגאתו: אין והתניא מעשה באלמד. אלמא אפילו כי האי גוונא פתחין וז"ל ומאי מתמיהין משקרא ומי שרי הכי ומה בין זו לגדרי דחזין דמאני' אדרבה היה לו לומר שהגדר מותר מאלו כהנך דמתניין י"ל דלא דמי, דגדרי זרוזין דמאני' אין פיו ולבו שוין של מוכר ולא של לוקח שוין שלעולם לא היה דעתו של מוכר שלא יפחות מן הסלע ולא דעתו של לוקח שלא יוסף על שקל ומש"ה שרו לבל זע דעתו היה להדירה אסתעבור על תנאי דעתו וכי האי גוונא לאו נדרי זרוזין מיקרו אלמא דאיכא פתח שאילו היה יודע שעתעבור על דעתו לא היה מותרת ובמתניין נמי הא כתיבנא לעיל (כא ד"ה נרסין) שאלס היו מוכר ולוקח מעמידין דבריהם חיל נדריייהו וכדמוכח בירושל' אלמא דאפשר שאף במעמידין פותחין פתח לומר אילו היית יודע שהלוקח לא יתן בו סלע כלום היית טורד אס אמר לאו מתירין אותו וכדפתחין הכא וז"ל ומאי שאלס מהרואה שיאלס חזירו אללו ומדירו דל"ר אליעזר בן

והו' מצטערי רבנן משימשא למולא וממולא לשימשא * (ל"א אדעתא דהבי אין כמה זימנין והו' מצטערי רבנן משימשא למולא וממולא לשימשא) אמר ליה במנית בריה דאבא שאול בן במנית 'מי נדרת אדעתא דמצערי רבנן ממולא לשימשא ומשימשא למולא אמר לא, ושיריה, שימשאל בר ר' יוס' הוה ליה נדרא למישרא אתא לקמיה דרבנן אמרו ליה נדרת אדעתא דהבי? אמר ליה אין, נדרתא אדעתא דהבי אמר ליה אין, כמה זימנין, כיון דרוחא הוהא קצרא דמצטערי רבנן כדויה באוכלא דקצרי, אמר אדעתא דקצרי לי קצרא לא נדרי * ושיריה לנפשיה, א"ל רב אחא מרפתי לרבינא האי 'נולד' הוא דלא מסיק אדעתיה דמרי ליה קצרא ותנינא * אין פתחין לו בגמרא * ל"א האי לאו נולד הוא דשכיח אפיקורי דמצערי רבנן * בביתא דאביי הוה לה ההיא ברתא-הוא אמר לקריבאי, והיא אמרה לקריבא, אמר לה תיחסרא הנאתי עלך אי עברת אדעתאי ומינסבת לה לקריבן אולת ועברת על דעתיה ואינסבא לקריבא אמא לקמיה דרב יוסף אמר ליה אילו הוה ידעת דעברת על דעתך ומנסבא לה לקריבא מי אדרתה? אמר לא, ושיריה רב יוסף וז' שרי' כי האי גוונא אין והתניא מעשה באדם אחד שהירד את אשתו מלילות לרגל ועברה על דעתו ועלתה לרגל ובה לפני רבי יוסי אמר לו ואילו היית יודע שעוברת על דעתך ועלת לרגל בלית הדרתה? אמר לו לא, והתירו רבי יוסף: בתני ד"א בן יעקב אמר אף הרוצה להירד את חבירו שיאכל אצלו יאמר (ה) לל' כל נדר שאני עתיד לידור הוא בטל * ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר: גמ' וכו' דאמר 'כל נדר שאני עתיד לידור יהא בטל' לא שמע ליה ולא אהי בהדיה? חסורי

והו' טעמיה. והו' טעמיה משמע לל ומלל לשמע מרוב חונה שלא היו יודעין לומר דבר פתח לחרטהו: כאלולא דקלרי. כלי שמשמין בו הטבסין בגדיהן: אין פותחין כנולד. שאין ראוי ליארע כהה אל הני דלמין דמטערי רבנן לאו מילתא-דנולד הוא: אמר ליה האי נמי שכיח אפיקורי דמצערי רבנן. כי האי ולא דמי לנולד: מתני' ר"א בן יעקב אומר אף הרוס לסידי אס חזירו שיאלס. שאומר לו יקום שאין אהה נהנה לי אס לא תחל עמי" הוה נמי נדרי זרוזין שאני מדירו אילו כתי לורו שיאלס עמו יאמר כל נדר שאני עתיד לידור יהא בטל: גמ' לא שפט ליה. האי מודר ולא אהי למיכל בהדיה הואיל והגדר בטל: אלמ

* במתנות ק"ה: סנה' דאמרי' [כל זע ליתא כדלמרי' כסקי' פ"ס ט"י ח' אין כאלו מקומו וזיל לקמן קודם כיון דחזא הוה קליל לאו וכו' מטעמי כגון וכו']

* וכן נראה בהל' ד"ה ס"ה: ד"ה גמ' אמת לזויה וכו' כ"ן ד"ה ד' דמא' *

[פ"י טוס' כ"ב ע"ה ד"ס ועכתי']

לקמן ס"ה. נכרות טו. קדושין מה:

פ"י הרא"ש * קליל. מנכס בגדיים ומ ק"ל כדלמרי' כהנולד בתל' [כ"ק] קיט' קליל שמה וקליל שקיל ליה: אין פותחין בצלל. דמאחר שאינו מתי' דלא מסיק דהדיה שיערב דבר זה לא הוה מטעם לפיקור הכיז משקבו: שכיח אפיקורי דמצערי רבנן. מתמרי ת"ח חרטיס כי האי טבדל: ומי שרי. דיין לפתוח פתח תנף הגדר ולא לפתוח מתקום אחר: ועלמא לבלל. שתי מתקבלים לש מ"ו ע הדעכה ואף כשנים היו נלכא מזה לבוא שמה וללכא ככונה של מוטה: לא שמע ליה ולא אהי בהדיה. כיון שידע שצטל נדרי:

יעקב נדרי זרוזין הו' והא הם פיו ולבו שוין שרוס שיאלס עמו חבירו ופ"י הכי אמרינן נדרי זרוזין הו' ושרו ממילא י"ל דלא דמי דליוויהם הענין מוכיח מחוכו שאני אלמא זרוזין שאין באכילת חבירו אלמא קפידא כל כך ששכיל זה ידירטו מנכסיו בדוקא אלמא דהו' עובדא דדביהו דלבי דאיכא קפידא טפי לאביי כי מנסבא ליה דביהו לקריבא והאי איכא למימר בדוקא דידיה ולא לזרוזו בעלמא ומש"ה פשיטא לן דלריד פתח ואין הגדר בטל מאלו אדרבה מתמיהין הכי שרינן ליה ביהו פתחא: והורר נדרים ביחוד מומחה או בשלשה הדיוטות במקום שאין מומחה וכדלמרינן בהדיא בצבטות צברק כל פסולי הבאי פתחין (ד' ע"ג) אמר רבי חייל בר אבין אמר רב עמרם שלשה מתירין את הבכור במקום שאין מומחה שלשה מתירין את הגדר במקום שאין חכם ולאמרינן ההם שלשה מתירין את הגדר במקום שאין חכם לאסוקי מרבי יהודה דלמר הוה נדרים בשלשה והוה אהר אחד מהם חכם במקום שאין חכם כגון מאן אמר רב נחמן כגון אלמא פירוש האי אחד מהן חכם דבעי ר' יהודה כלומר שיהא אחד משלשתן חכם כגון מאן ליהו אמר רב נחמן כגון אלמא כלומר דבעי רבי יהודה שיהא אחד מהם גמיר וסביר כגון אלמא דגמירא וסבירא ולאמרינן תו ההם ר' יהודה אמר אחד מהן חכם מכלל דהך כל דהו אמר רבינא דמסברי להו וסבירי כלומר חד מינייהו בעינן שיהא גמיר וסביר אלמא כתי אמי' דלא גמירי כיון דמי מסברי להו סברי ומשמע והאי חכם דשרי יומדי לר' יהודה דוקא בצמוך דלי גמיר וסביר בלחוד כרב נחמן כגון ח"כ הכי בעי בתלמא שיהא חד מינייהו גמיר וסביר והא מאן דגמיר וסביר בלחודיה שרי נדרא ומה לו להגמיר עם השנים ומאי קאמר אחד מהן חכם במקום שאין חכם דלי גמיר וסביר כגון בכל מקום שהוא הרי יש בו חכם אלמא והאי ה"ק אחד מהן חכם דהיינו גמיר וסביר במקום שאין חכם דהיינו סמוך דכי איסיה לסמוך לחודיה שרי נדרא וכיון דלר' יהודה בעי' סמוך ביחודי לרבנן נמי דמדרכי יהודה נשמע לרבנן דבהאי לא פליגי והכי נמי משמע לן בסוף פ' נערה המאורסה (לקמן עה) דלמרינן מועדי ה' לריבין מומחה פרשח נדרים אין לריד מומחה אלמא אפי' ב"ד הדיוטות והא פרשח נדרים ראשי המטות כתיב אמר רב חסדא ואיתימא ר' יוחנן ביחוד מומחה ומשמע דיחוד מומחה דהפרת נדרים דומיא דמומחין דמועדי ה' מה ההם בעינן סמוך ה"ג בעינן סמוך זהו דעת הרמב"ן ז"ל אלמא דרמב"ם ז"ל כתב בפ"י מהל' שבועות (ה' ס) דהם מובהק מחיר את הגדרים דלא בעינן סמוך משמע דמפרש הרב ז"ל דהא דלמרי' ההם במקום שאין חכם לאו סיומא דמלגא דר' יהודה היא אלמא אדרבנן קאי דלמרי' שלשה מתירין את הגדר במקום שאין חכם דלחודיה חכם לחודיה מתיר ומתירין כעין אמר מר במקום שאין חכם חכם כגון מאן כלומר כגון אלמא פירוש האי אחד מהם גמיר וסביר אלמא כל היכא דגמיר וסביר איסיה לחודיה שרי נדרא וז"ל שאלש הדיוטות שרו נדרא כד מסברי להו וסברי כגון דק"ל כרבנן דלא בעי שיהא אחד מהן חכם ומייהו בעינן דכי מסברי להו לסברו דג' לרבנן כשנים לרבי יהודה ומתברר והא דלמרינן שלשה מתירין את הגדר במקום שאין חכם דמשמע הא במקום שיש חכם אין מתירין משום כבודו של חכם הוא דליתא ולכתחלה הוא דלא אלמא דבעי דשתי ליה נדרא: פסקא אף הרואה להדיד את חבירו. שאוסר כל נכסיו שרו חבירו אס אילו אוכל עמו יאמר כל נדר שאני עתיד לידור מפרש בגמרא: גמ' כיון דלמר כל נדר וכו' לא שמע ליה ולא אהי בהדיה. לפי שכבר יודע המומחן שאין נדר חל עליו שכבר בטלו המומחן ופדין הוא דהוה מל' לשטי' דלמר מיהו כחשאי כד' שלא ישמע המודר אלמא דלכתי לא איסיה ליה מתנינן שפי' דכיון דקמני אף הרואה משמע דהא נמי נשום נדרי זרוזין מותר ולאו משום תנאי שהתנה וז"ל ומאי אף ועוד דלי כבי האי גוונא עסקין הכי ובלבד שיהא זכור פשיטא שהוא זכור ששרי בשעת הגדר הוא מתנה: הכי

הסורי

הנהרות דב"ח (ה) במשנה יאמר כל נדר כ"ל ותינת לו נחמק: